

**Kuntien elintarvikevalvontaviranomaiset
Tullilaitos****Keramiikka-asetuksen valvontaohjeet**

Kauppa- ja teollisuusministeriön asetus 165/2006 elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvista keraamisista tarvikkeista (myöh. keramiikka-asetus) tuli voimaan 20.5.2006. Kyseisellä asetuksella on saatettu voimaan EY:n komission direktiivi 2005/31/EY, jolla on muutettu asianomaista perusdirektiiviä 84/500/ETY. Uusien säännösten keskeinen muutos aiempiin verrattuna on, että keraamisiin tarvikkeisiin on nyt liitettävä EY-asetuksen 1935/2004¹ 16 artiklan mukainen vaatimustenmukaisuusilmoitus kaupan kaikissa vaiheissa.

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira lähettää tässä kirjeessä valvontaviranomaisille ohjeita keramiikka-asetuksen noudattamisen valvontaan. Evira pyytää, että kuntien viranomaiset tiedottavat asiasta alueensa keramiikka-astioiden valmistajille ja tuontia harjoittaville toimijoille kuluvaan syksyn aikana. Keramiikka-astioiden valmistajat kuten muutkin elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvia tarvikkeita valmistavat ja markkinoivat toimijat kuuluvat kunnan elintarvikelain mukaisiin valvontakohteisiin, joten kuntien on syytä päivittää kohderekisteriänsä näiltä osin. Valvontaviranomaisten on myös varmistettava, että keramiikka-alan toimijat sisällyttävät asetuksen sisältämät asiat omavalvontasuunnitelmiinsa. Siihen, että tuotanto-olosuhteet pysyvät muuttumattomina (etenkin polttolämpötila) on syytä kiinnittää erityistä huomiota.

Asetuksen perustana olevan komission direktiivin 2005/31/EY mukaan vaatimusten vastaisten keraamisten tarvikkeiden valmistus ja yhteisöön tuonti on kiellettyä 20 päivästä toukokuuta 2007. Tästä syystä Evira on sopinut kauppa- ja teollisuusministeriön (KTM) kanssa, että Suomessa noudatetaan vastaavasti vuoden mittaista siirtymäaikaa vaatimustenmukaisuusilmoitusten käyttöön otolle valmistuksen ja yhteisöön tuonnin kohdalla. Markkinoilla jo olevat tuotteet voidaan myydä loppuun edellyttäen, että ne ovat niitä markkinoille saatettaessa voimassa olleiden säännösten mukaisia (KTM:n päätös 267/1992 elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvista keraamisista tarvikkeista).

Keramiikka-asetusta sovelletaan keraamisiin tarvikkeisiin, jotka ovat sellaisenaan tarkoitettuja joutuviksi elintarvikkeen kanssa kosketukseen taikka jotka ovat elintarvikkeen kanssa kosketuksessa. Keraaminen tarvike on määritelty keramiikka-asetuksen 2 §:ssä. Jos keraamiseen tarvikkeeseen kuuluu keraaminen kansi, siihen sovelletaan vastaavia vaatimuksia kuin itse tarvikkeeseen. Evira katsoo, että tarviketta, joka selvästi muistuttaa elintarvikeastiaa tai joka ominaisuuksiensa taikka ulkonäkönsä vuoksi voi erehdyttää kuluttajaa luulemaan sitä elintarvikeastiaksi, on pidettävä elintarvikeastiana, ellei sitä ole selvästi ja pysyvästi merkitty esimerkiksi koriste-esineeksi.

Keraamisista tarvikkeista siirtyvän lyijyn ja kadmiumin rajoista säädetään asetuksen 3 §:ssä. Raja-arvoihin ei ole tullut muutoksia aiempaan säädökseen verrattuna. Liitteiden 1 ja 2 sisältämiin tutkimusmenettelyihin on sen sijaan tullut tarkennuksia.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1935/2004, Elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvista materiaaleista ja tarvikkeista ja direktiivien 80/509/ETY ja 89/109/ETY kumoamisesta, annettu 27.10.2004

Keramiikka-asetuksella kumottiin KTM:n päätös 267/1992. Sen sijaan KTM:n kansallinen päätös elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvista tarvikkeista liuke-nevista raskasmetalleista 268/1992 on edelleen voimassa, mutta sen soveltamisalan keraamisilta tarvikkeilta ei edellytetä vaatimuksenmukaisuusilmoituksia.

1. Keraamisten tarvikkeiden vaatimustenmukaisuusilmoitus

Sellaisiin keraamisiin tarvikkeisiin, jotka eivät ole vielä kosketuksessa elintarvikkeen kanssa, on kaupan kaikissa vaiheissa, myös vähittäismyynnissä, liitettävä kirjallinen ilmoitus keramiikka-asetuksen 5 §:n mukaisesti.

Ilmoituksen on oltava valmistajan tai EU-alueella toimivan markkinoijan antama ja sen on sisällettävä seuraavat keramiikka-asetuksen liitteessä 3 mainitut tiedot:

- 1) viimeisteltyä keraamista tarviketta valmistavan ja yhteisöön tuovan yrityksen nimi ja osoite
- 2) keraamisen tarvikkeen tunnistenumero
- 3) ilmoituksen antopäivä
- 4) vahvistus siitä, että keraaminen tarvike täyttää asetuksessa 165/2006 ja asetuksessa (EY) N:o 1935/2004 asetetut vaatimukset. Vahvistuslauseke voi olla esimerkiksi: ”Tämä keraaminen tarvike täyttää KTM:n asetuksen 165/2006 ja EY:n asetuksen 1935/2004 asettamat vaatimukset.”

Kirjallisen ilmoituksen laatiminen edellyttää tarvikkeen tutkimista. Näytteet on tutkittava keramiikka-asetuksen liitteiden 1 ja 2 menettelyitä noudattaen. Tutkimusmenetelmän akkreditointia ei edellytetä. Jos keraaminen astiasarja sisältää tuotteita keramiikka-asetuksen 3 §:n eri ryhmistä, on tutkittava kaikkia ryhmiä edustavat näytteet. Kun astiasarja käsittää useita samanmuotoisia, erikokoisia astioita, Evira suosittelee, että näyte otetaan ”worst case” –periaatteella. Tällä tarkoitetaan sitä, että näytteeksi otetaan astia, jossa astian sisäpinta-alan suhde tilavuuteen on suurin. Käytännössä tämä tarkoittaa samanmuotoisten astioiden sarjan pienintä astiaa. Näytteenotossa on lisäksi syytä ottaa huomioon 3 §:n 2 momentin edellyttämä mahdollinen lisätutkimusten tarve.

Tutkimustulosten ja muiden asiakirjojen on oltava pyynnöstä valvontaviranomaisen saatavilla (EY-asetus 1935/2006, 16 artiklan 2-kohta).

Ulkomaista alkuperää oleviin tarvikkeisiin liitetty vaatimustenmukaisuusilmoitus saa olla laadittu jollain yleisellä kansainvälisen kaupan kielellä (esim. englanti).

Vaatimustenmukaisuusilmoitus voidaan liittää:

- a) itse tarvikkeeseen; painattamalla teksti myyntipäällykseen tai liittämällä teksti tarralapulla tai lipukkeella tuotteeseen, taikka
- b) kirjallisena ilmoituksena tarvikelähetysten mukaan.

Kirjallisen ilmoituksen avulla on voitava tunnistaa vaivatta tavarat, joita varten se on annettu. Ilmoitus on uusittava, jos muutokset tuotannossa aiheuttavat muutoksia lyijyn ja kadmiumin siirtymiseen.

2. Elintarvikkeiden kanssa kosketukseen joutuvien tarvikkeiden yleiset merkintävaatimukset

Asetuksen 1935/2004 15 artiklan mukaan materiaaleihin ja tarvikkeisiin, jotka eivät ole vielä kosketuksessa elintarvikkeeseen, kun ne saatetaan markkinoille, on liitettävä:

- a) sanat "elintarvikekäyttöön" tai kyseisen asetuksen liitteessä II esitetty tunnus. (Tätä tietoa ei tarvitse merkitä, jos tarvike on ominaisuuksiensa vuoksi selvästi tarkoitettu elintarvikkeen kanssa kosketukseen.) ja
- b) tarvittaessa erityisohjeet turvallista ja asianmukaista käyttöä varten, ja
- c) markkinoille saattamisesta vastaavan, yhteisöön sijoittuneen valmistajan, tuottajan tai myyjän nimi tai toiminimi ja osoite tai kotipaikka, ja
- d) asianmukainen merkintä tai tunniste materiaalien tai tarvikkeiden jäljitettävyyden mahdollistamiseksi asetuksen 1935/2004 17 artiklan mukaan.

Vähittäismyyntivaiheessa edellä mainitut tiedot on merkittävä näkyvästi, selvästi ja pysyvällä tavalla suomen ja ruotsin kielellä:

- a) materiaaleihin ja tarvikkeisiin tai niiden pakkauksiin, tai
- b) materiaaleihin ja tarvikkeisiin tai niiden pakkauksiin kiinnitettyihin etiketteihin, tai
- c) materiaalien ja tarvikkeiden välittömässä läheisyydessä olevaan ilmoitukseen, joka on selvästi ostajien näkyvissä; edellä c-kohdassa tarkoitettujen tietojen osalta (valmistaja ym.) tämä vaihtoehto on kuitenkin mahdollinen vain, jos tietoa tai tiedon sisältävää etikettiä ei teknisistä syistä voida kiinnittää materiaaliin tai tarvikkeeseen.

3. Jäljitettävyys

Asetuksen 1935/2004 jäljitettävyyttä koskeva artikla 17 tulee voimaan 27.10.2006. Sen mukaan materiaalien ja tarvikkeiden jäljitettävyys on varmistettava kaikissa vaiheissa. Alan toimijoiden on kyettävä tunnistamaan yritykset, joista ja joihin materiaaleja ja tarvikkeita ja niiden valmistuksessa käytettyjä aineita tai tuotteita on toimitettu.

Yhteisössä markkinoille saatettavat materiaalit ja tarvikkeet on voitava tunnistaa asianmukaisen järjestelmän avulla, joka mahdollistaa niiden jäljitettävyuden merkintöjen tai niitä koskevien asiakirjojen tai tietojen perusteella.

Lisätietoja Evirassa antaa ylitarkastaja Pirkko Kostamo puh. 02077 24236, sähköposti: Pirkko.Kostamo@evira.fi .

Tuoteturvallisuusyksikkö

Keramiikka-asetuksen valvontaohjeet

Arja Kaiponen
Johtajan sijainen
Elintarvikeylitarkastaja
Tuoteturvallisuus ja tuotemarkkinointiyksikkö

Pirkko Kostamo
Ylitarkastaja
Tuoteturvallisuus ja tuotemarkkinointiyksikkö

LIITE Kauppa- ja teollisuusministeriön asetus (165/2006) elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvista keraamisista tarvikkeista

TIEDOKSI Kauppa- ja teollisuusministeriö
Lääninhallitusten toimipaikat ja alueelliset palveluyksiköt
Päivittäistavarakauppa ry
Elintarviketeollisuusliitto ry
Suomen hotelli- ja ravintolaliitto SHR ry
Eviran hyväksymät laboratoriot
Kuluttajavirasto

Edellinen versio diaarinumerolla 3774/934/2006, 22.9.2006
Ei muutoksia ohjeeseen